Jeugdscheidsrechter

bij de D- en E-Jeugd

Nederlands
Handbal Verbond

Inleiding

Het Nederlands Handbal Verbond wil verenigingen graag kansen aanbieden om hun verenigingskader te versterken en de kwaliteit te verbeteren. Dat doet het NHV onder andere met het aanbieden van opleidingen die passen bij het (meestal) vrijwillige kader.
De kaderopleidingen ten behoeve van de jongste jeugd hebben als kenmerken:

- Enthousiasmeren en stimuleren voor hun taak
- Aanbod dichtbij huis
- Laagdrempelig

Van een vrijwilliger binnen een vereniging wordt vaak veel verwacht. Het is dus belangrijk dat de vrijwilliger ook plezier beleefd aan de uitvoering van een taak. Dit plezier kan worden vergroot als ook de kennis en vaardigheden wordt vergroot. De motivatie van de vrijwilliger is divers:

- Ik vind het leuk
- Ik wil graag zinvol bezig zijn
- Ik draag de handbalsport een warm hart toe
- Ik wil graag iets voor de vereniging doen
- Ik vind het fijn om voor kinderen iets te doen
- mijn kind is bij de handbal, dus wil ik een bijdrage leveren

Het Nederlands Handbal Verbond heeft er voor gekozen om het handbalspel bij de jongste jeugd een nieuwe, uniforme dimensie te geven, die zich onder ander herkent in een uniform landelijke toepassing.
De ondertitel “Geef kinderen hun spel terug” geeft de bedoeling duidelijk weer.
Dat betekent dat het handbalspel niet bepaald wordt door de wijze waarop volwassenen het spel speelt. Het handbal bij de jongste jeugd kent een aangepaste bal (zachter en kleiner), aangepaste afmetingen van het speelveld en de doelen en bij het kind passende spelregels.

Belangrijke uitgangspunten:
Kinderen spelenderwijs kansen bieden om zich fysiek, mentaal en sociaal te ontwikkelen.
Kinderen kansen bieden veel te bewegen en samen te spelen.
Daar horen soms ook regels bij: wij gebruiken liever de term “afspraken”. Bij deze afspraken spelen de gedachte van fair play, het bieden van eerlijke kansen voor alle kinderen een belangrijke rol.

Natuurlijk zijn er mensen nodig die de afspraken bewaken.
In de volwassen sport, tijdens het spel, zijn dat de scheidsrechters. Bij de jongste jeugd (de F-jeugd) zijn dat de Spelleiders. Bij de D- en E-jeugd spreken wij van Jeugdscheidsrechter
Waarom dit verschil?
Scheidsrechters worden vaak geassocieerd met het strikt hanteren van de regels en als gevolg daarvan met straffen.
Bij de Jeugdscheidsrechter gaat in de eerste plaats om kinderen spelenderwijs de spelregels bij te brengen. Daarbij gaat het om daar waar wenselijk corrigeren en niet in eerste instantie om te straffen!

In de korte opleiding tot Jeugdscheidsrechter worden handvatten aangereikt om de vaardigheden en kennis, die nodig zijn om spelende kinderen te begeleiden, te vergroten.
Met een goede kennis van de spelregels wordt het spel nog leuker! En als we de jeugd bijtijds leren wat spelregels zijn en waarom ze zich daaraan zouden moeten houden, hoeven we in een latere fase niet meer zoveel af te leren.
Afleren is vaak moeilijker dan aanleren!
Het spreekt vanzelf dat, als we vinden dat de jeugd de spelregels zou moeten kennen, we van de jeugdleiding (trainers-coaches) minimaal hetzelfde mogen verwachten.
Daarnaast hebben jeugdtrainers en coaches een grote invloed op het gedrag ten opzichte van de scheidsrechters door spelers, maar ook door henzelf.
Een voorbeeldfunctie op basis van kennis, verantwoording, fair play en respect…

Heel veel plezier bij deze dankbare en belangrijke taak!

DE JEUGDSCHEIDSRECHTER

De Jeugdscheidsrechter heeft als taak om de kinderen spelenderwijs kennis te laten maken met de regels van het handbalspel. Hierbij worden geen straffen uitgedeeld, maar wordt er waar wenselijk gecorrigeerd.
Bij straffen denken wij aan waarschuwingen (gele kaarten), tijdstraffen en diskwalificatie (rode kaart).
Binnen de spelregels is een vrije worp ook een straf, echter bij de jeugd moet de vrije worp meer gezien worden als een spelhervatting na een fout of een overtreding.

Dat betekent dat de Jeugdscheidsrechter basiskennis dient te hebben van:

- De afspraken over de toepassing van de spelregels, die bij de D- en E-jeugd van belang zijn
- De gedrags- en lichaamskenmerken die bij de leeftijd horen
- De speelwijze en spelopvatting bij de D- en E--jeugd

De vaardigheden, die horen bij de Jeugdscheidsrechter:

- Communiceren met kinderen
- Communiceren met teambegeleiders
- Kunnen omgaan met gedrag van kinderen, teamleider en ouders

Daarnaast weet de Jeugdscheidsrechter:

- Waar en wanneer hij/zij een wedstrijd leidt
- Wie binnen de vereniging zaken rond de Jeugdscheidsrechter regelt
- Wie binnen de vereniging aanspreekpunt is voor onwenselijke situaties

Advies:
Bij een aantal verenigingen wordt bij de D-jeugd geselecteerd op talent. Deze teams spelen in de regel met een iets andere instelling wedstrijden dan bij andere verenigingen, die geen talent-selectiebeleid hebben.
Het verdient aanbeveling wedstrijden in de hoogste jeugdpoules (dus waar de wat meer prestatiegerichte teams spelen) niet te laten fluiten door mensen met allen een korte opleiding tot jeugdscheidsrechter.
Voorkeur: verenigingsscheidsrechter of evt. een bondsscheidsrechter.

WAT IS EEN GOEDE JEUGDSCHEIDSRECHTER?

Een **goede** jeugdscheidsrechter is (in grote lijnen) hij/zij die

- macht kan omzetten in gezag (door zijn persoonlijkheid)
- de spelregels kent
- de spelregels kan toepassen
- de kinderen duidelijk kan maken wat hij/zij bedoelt

Welke leeftijdscategorie er ook gefloten wordt, een GOEDE (JEUGD)SCHEIDSRECHTER staat of valt met zijn/haar PERSOONLIJKHEID!
Welke factoren spelen hierbij een rol?

- hoe sta ik in het veld?
- hoe beweeg ik mij over het veld?
- hoe ben ik gekleed?
- hoe geef ik de fluitsignalen?
- heb ik zelfvertrouwen (omdat ik o.a. de spelregels ken)?
- hoe geef ik uitleg (omdat ik de spelregels ken)?
- hoe maak ik duidelijk wat ik bedoel (de gebaren)?
- hoe maak ik duidelijk wat ik accepteer (straffen)?

De meeste facetten van de **PERSOONLIJKHEID van de JEUGDSCHEIDSRECHTER** kunnen ontwikkeld worden: het staan in het veld en het bewegen over het veld hangt in belangrijke mate af van het zelfvertrouwen dat je hebt. Dat zelfvertrouwen kun je krijgen door o.a. een goede kennis van de spelregels en de toepassing daarvan.
In nauw verband met “zelfvertrouwen” staat ook het te geven fluitsignaal. Een monotoon fluitsignaal kan aangeven dat voor de jeugdscheidsrechter alles hetzelfde is. Met de fluit kan de jeugdscheidsrechter “praten”: een kort fluitsignaal bij een lichte overtreding tot wat fellere, harde fluitsignaal bij zwaardere overtredingen.

Erg belangrijk is de kleding van de jeugdscheidsrechter: als je slordig gekleed bent zal je minder gezag uitstralen. Hoe goed je de regels ook kent, wanneer je geen verzorgde kleding draagt zullen de spelers en teamleiding minder snel iets accepteren.
Een jeugdscheidsrechter die duidelijk voor de spelers wil zijn, dient de **GEBAREN** te kennen. Maar niet alleen spelers hebben belang bij duidelijke gebaren van de scheidsrechter: ook de teamleiding (en het publiek) wil graag weten waarvoor je gefloten hebt.
Met “duidelijke gebaren” wordt ook bedoeld het aangeven van straffen!

WAT HEB JE NODIG ALS JEUGDSCHEIDSRECHTER?

Naast kennis en vaardigheden heb je ook enkele materialen nodig. Dan blijkt ook het grote verschil in de scheidsrechter en de jeugdscheidsrechter. Voor het onderscheid is het prettig als je een opvallend shirt draagt.

Veel scheidsrechters gebruiken de FOX als fluit: gebruik deze fluit niet bij kinderen. De hoge, schrille toon schrikt kinderen af!

Gebruik als spelleider een simpele fluit, waarbij het geluid wordt veroorzaakt door een balletje in de fluit.
Tip: loop niet steeds met de fluit in de mond. Buiten dat het niet prettig voelt, geeft het ook een beeld dat je (te) snel wilt fluiten.

of

Omdat het straffen bij kinderen niet van toepassing is, heeft de spelleider ook geen gele en rode kaarten nodig.

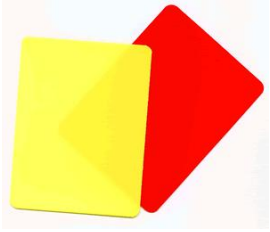

Vanaf de D-jeugd is het wenselijk een gele kaart bij je te hebben. Want je mag kinderen duidelijk maken dat bepaalde overtredingen niet geaccepteerd worden.

Het scorekaartje is wel een handig hulpmiddel om de doelpunten bij te houden, maar de achterkant wordt dan natuurlijk niet gebruikt (daar worden de straffen genoteerd).

DE KINDEREN

Elke leeftijdscategorie heeft te maken met specifiek gedrag en kenmerken van de kinderen. Als Jeugdscheidsrechter is het belangrijk hier enige kennis van te hebben. Als je deze kennis hebt, kun je je vaardigheden optimaal inzetten voor het beste resultaat.

E-jeugd 9/10 jaar
De kinderen

- kennen een groei naar verdere harmonie
- willen graag leren
- hebben meer coördinatie en balgevoel
- nemen aanwijzingen en opdrachten bewust op, waardoor “uitleg” vaak makkelijker wordt
- zijn meer sociaal
- zijn ook snel afgeleid
- zijn gevoelig voor samenwerking maar hebben moeite met samenspel
- zijn kritisch naar zichzelf en anderen
- maken veel opmerkingen, b.v. “speel af”, “ik sta vrij” of roepen namen

D-jeugd 11/12 jaar
De kinderen

- zijn goed gebouwd, goede harmonie, dus betere coördinatie
- ontwikkelen een eigen wil
- stellen hoge eisen aan zichzelf
- stellen individuele aandacht op prijs
- begrijpen samenwerking en groepsregels
- spiegelen zich aan idolen
- kennen een groet bewegingsdrang

Deze kenmerken hebben natuurlijk invloed op de wijze waarop het kind met handbal bezig is. De Jeugdscheidsrechter zal een kind niet mogen straffen op basis van deze kenmerken. Daar staat wel tegenover dat kinderen niet onbeperkt alles mogen doen. Dit zou ten kosten kunnen gaan van spelvreugde van een ander kind en past dus niet bij de uitgangspunten van fair play.
Dus de rol van Jeugdscheidsrechter is uiterst belangrijk om het kind duidelijk te maken wat kan en wat mag in het handbalspel.

COMMUNICATIE MET KINDEREN

Kijkend naar de meest voorkomende fouten, kan de jeugdscheidsrechter in woord en gebaar een kind prima uitleggen wat er niet goed gaat.
Kinderen leren snel bij het zien van duidelijke gebaren. Als je een gebaar maakt en je geeft een korte uitleg, dan weten de kinderen een volgende keer bij alleen een gebaar al wat je bedoelt.

Hou er zoveel mogelijk rekening mee dat je één kind niet meerdere keren hetzelfde gaat uitleggen!
Als je dit wel zou doen, dan kan er een verkeerde beeldvorming ontstaan ("dit kind snapt het nog steeds niet").
De beste optie voor uitleg is:

- zorg dat meerdere kinderen de uitleg horen
- betrek de teamleider bij de uitleg, zodat deze persoon een volgende keer in de zelfde situatie of op de wisselbank nog extra uitleg kan geven

COMMUNICATIE MET TEAMLEIDING

Maak, voorafgaand aan de wedstrijd, altijd even afspraken met de teamleiding over elkaars taken.
Het is voor een kind onprettig en verwarrend als er door meerdere personen op verschillende wijzen aanwijzingen worden gegeven, zeker als dit op harde toon gebeurt.
Ook zal het bijzonder onaangenaam zijn als er tegengestelde uitleg wordt gegeven of als teamleiders kritische opmerkingen plaatsen richting de jeugdscheidsrechter.
Doelstelling zal altijd moeten zijn: **positief coachen**!

In eerste instantie geeft de jeugdscheidsrechter uitleg. Deze uitleg dient duidelijk te zijn en zo kort mogelijk (gebaren zijn het meest duidelijk, mits goed uitgevoerd).
Laat andere kinderen niet te lang wachten op de uitleg: **zij willen spelen**.
Mocht de uitleg door de jeugdscheidsrechter door een kind niet goed begrepen worden, dan neemt de teamleider verdere uitleg over, zonder dat het spel onderbroken wordt. De teamleider kan dit het best met het kind bespreken op de wisselbank, in de pauze, na de wedstrijd of meenemen naar een eerstvolgende training.
Uiteraard is de situatie of het voorval hierbij bepalend.

Het kan voorkomen dat het ene team veel sterker is dan het andere team en er dus van fair play (=meedoen) geen sprake is.
De jeugdscheidsrechter en teamleiders gaan dan (bij voorkeur in de rust) afspraken maken om zoveel mogelijk gelijkheid te creëren. Het wedstrijdresultaat mag nooit centraal staan. Het gaat op het spelplezier van twee teams en de ontwikkeling van vaardigheden van de individuele kinderen. Uitgangspunt bij eventuele aanpassingen is de kracht van het zwakkere team.
Winnen mag nooit het ultieme doel zijn!

Na afloop van de wedstrijd bespreken de jeugdscheidsrechter en de teamleiding even kort hun onderlinge functioneren. Vermijd hierbij discussie, waarbij een welles/nietes gesprek ontstaat. Uitgangspunt blijft steeds het spelplezier van het kind. Wedstrijdresultaat en/of juiste toepassing van de spelregels en afspraken zijn altijd ondergeschikt aan het spelplezier

Elk overleg met de jeugdscheidsrechter en de teamleiders dient plaats te vinden buiten het gehoor van de kinderen!

WELKE SPELREGELS ZIJN BIJ DE D- en E-JEUGD BELANGRIJK?

Het wordt al eenvoudiger als wij de spelregels indelen in FOUTEN en OVERTREDINGEN
FOUTEN hebben betrekking op technische elementen
OVERTREDINGEN hebben te maken met gedrag ten opzichte van de tegenstander.

Als we vanaf de jongste jeugd tot aan de senioren een grafiekje maken met daarin de verhoudingen tussen de jongste jeugd en de senioren dan zien we dat overtredingen toenemen naarmate men ouder wordt.

Rood = overtredingen
Groen = fouten

H-jeugd ⟷ **Senioren**

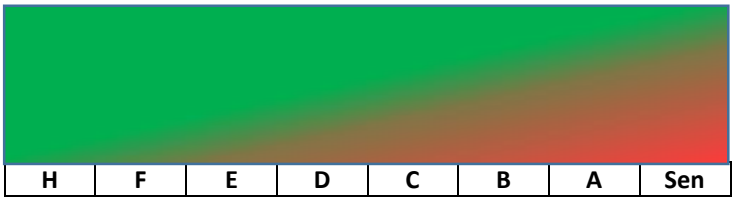

Uiteraard is het een grove weergave, waarmee wij duidelijk willen maken dat overtredingen bij E-jeugd matig voorkomen. Als er sprake is van overtredingen, dan zijn deze meestal onbewust.
Bij de D-jeugd ontstaan wel bewuste overtredingen.

Bijzondere afspraken en spelregels bij de E-jeugd

Naast spelregels zijn er bij de E-jeugd ook nog bijzondere afspraken. Deze afspraken zijn gemaakt om handbal aantrekkelijker, leuker en kindvriendelijker te maken. Door een andere speelwijze kunnen kinderen zich beter lichamelijk en geestelijk ontwikkelen.
Uitgangspunt:
Kinderen willen bewegen. Als kinderen hun bewegingsdrang kwijt kunnen, wordt handbal leuker en uitdagender voor meisjes én jongens. Daarom krijgt VERDEDIGEN een andere betekenis: geen doelpunten voorkomen, maar de bal onderscheppen.

De belangrijkste afspraken die afwijken van de “gewone” spelregels

Afspraak 1:
De teams bestaan uit 6 kinderen: 5 veldspelers en een keeper. De keeper heeft een andere kleur shirt aan.
Voorkeur: maximaal 2 wissels.
Zoveel mogelijk kinderen dienen ervaring op te doen als keeper.
Het wisselen van keeper tijdens de wedstrijd dient zoveel mogelijk plaats te vinden, waarbij minimaal 2 kinderen per team per wedstrijd keeper zijn geweest (wisselen tussen 2 speelhelften).

Afspraak 2:
Het doel wordt met een lat of plank aangepast tot een hoogte van 1,60 meter

Afspraak 3:
Als de bal terugkomt van lat of paal dan wordt er gewoon doorgespeeld.

Afspraak 4:
Er wordt gespeeld met een gewone bal, maat 0. Daar waar de handbaltechnische ontwikkelingen van de kinderen dit toelaat, kan in onderling overleg ook gekozen worden voor balmaat 1.

Afspraak 5:
Er wordt op de eigen helft **verplicht** offensief verdedigd. Dit mag door **allemaal** te storen of met 3 verdedigers ervoor.
Het uitgangspunt is altijd 3 verdedigers buiten het vrijeworpgebied (figuur 1)
Het is niet toegestaan om “met-de-hakken-aan-de-cirkel” te verdedigen (figuur 2)
Ook is het niet toegestaan om één kind “mandekking” te geven (figuur 3)

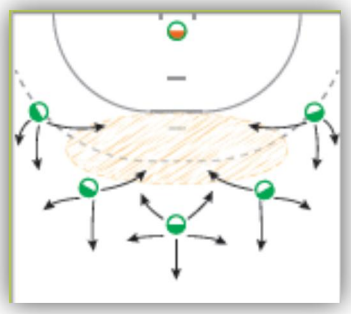

Fig. 1

Fig. 2

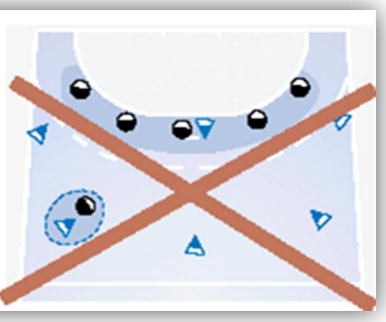

Fig. 3

Voorafgaand aan de wedstrijd bevestigen de teamleiders en de jeugdscheidsrechter dat de wedstrijd volgens deze afspraken gespeeld wordt.

Afspraak 6:
SHOOT OUT
Na afloop van elke wedstrijd worden **shoot-outs** genomen.
Spelregels hierbij:
Alle spelers keepen een keer en schieten een keer.
Coaches en spelleider(s) zorgen samen voor goed verloop van de shoot-out.
De doelpunten bij de shoot out worden wel geteld, maar niet geregistreerd in de einduitslag.
Motivatie hierbij: meer kans op succesbeleving rond de wedstrijd.

Speler 1 van team A staat in het doel
Speler 1 van team B start op fluitsignaal van de jeugdscheidsrechter vanaf 15 meter en gaat tippend of stuitend op het doel. Meerdere keren stuiten in plaats van tippen is toegestaan.
Opmerking: bij minder vaardige kinderen kan het startpunt van de shoot out op 12 meter gesteld worden.

Het schot op doel moet vóór de cirkel worden gegeven. Daarna speler 2 van team A tegen speler 2 van team B, enz.
Als alle spelers van team A en B geweest zijn, wisselen van opstelling. Speler 1 Team B start vanaf 15 of 12 meter, speler 1 team A in doel enz.

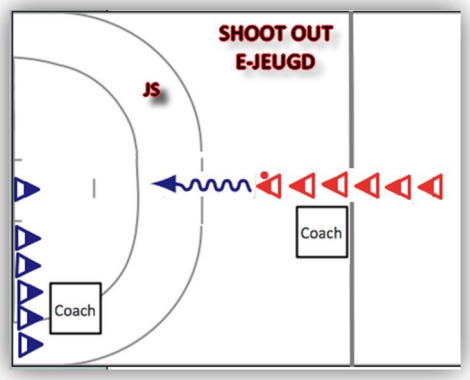

Bij deze afspraken hoort een tijdelijke bijlage.
Deze bijlage is opgesteld in het kader van de gewijzigde speelwijze bij de E-jeugd. Aangezien veranderingen soms weerstand, soms onbegrip oproepen moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat uiting van mening of weerstand plaatsvindt in de omgeving van de kinderen.

In de bijlage wordt verwezen hoe het best om te gaan met situaties.

Alle spelregels voor de jeugd in begrijpelijke taal

Om spelregels voor spelers beter begrijpend te maken, is er voor gekozen om de spelregels volgens het officiële spelregelboekje om te zetten naar **"Spelregels in begrijpelijke taal"**. Hierbij wordt niet meer specifiek verwezen naar spelregelnummers en spelregelgroepen, maar gekeken naar spelsituaties in het veld.
Het taalgebruik is aangepast naar de taal van de spelers.
Dit spelregelboekje is ook de basis van HandbalMasterz, de website waarbij iedereen de spelregels kan leren.

www.handbalmasterz.nl

De spelsituaties waarin spelregels zijn beschreven zijn:

1. De toss
2. Tijd en tijdspel
3. Wisselen
4. Cirkel betreden
5. Lopen
6. Spelen van de bal
7. Duwen, trekken, klemmen
8. Doelpunt
9. Beginworp
10. Inworp
11. Vrije worp
12. Uitworp
13. Strafworp
14. Aanvallersfout
15. Onsportief gedrag

Natuurlijk verschillen zijn deze spelsituaties bij de verschillende leeftijdscategorieën qua benadering.
De meeste situaties bij Onsportief gedrag zijn bij de jeugd niet van toepassing.

Fluiten bij de kinderen is geen KINDERSPEL!

Te vaak wordt gedacht dat het fluiten van wedstrijden tot en met 11-jarigen gemakkelijk is.
De schijn bedriegt, want het tegendeel is waar.
Wedstrijden bij de D-, E-, en F-jeugd worden meestal gefloten door jonge begeleiders, trainers en soms ook door ouders. Vanaf de C-jeugd worden verenigingsscheidsrechters ingezet en dan zijn dit ook nog vaak beginnende scheidsrechters die de eerste praktijkervaringen opdoen.
Op zich is dit niet verkeerd, maar we moeten ons realiseren dat de jeugd vanaf het begin moet leren wat kan, wat mag en ook wat niet kan en niet mag.

En daar is wel enige vaardigheid voor nodig.

Het komt voor dat de ene week een team een wedstrijd speelt onder leiding van een 15-jarige (die zelf nog bij de jeugd speelt) zonder enige vorm van scholing en de andere week door een (met alle respect) 60-jarige die misschien al vele jaren bij de recreanten speelt of in het verleden op hoog niveau gefloten heeft.
Een grote tegenstelling dus.

Bij de spelende jeugd komt in verhouding hetzelfde verschil voor: absolute beginners, die het spelletje misschien nooit leren en daarnaast kleine fanatieke talenten.
Daarnaast kinderen die zich snel ontwikkelen tegenover hen die een langzame ontwikkeling doormaken. Of kinderen die maar achter een bal aanhollen en kinderen die al met enige structuur het spelletje spelen.

Wat kan de ene en wat kan een andere nog niet?
Wat mag de ene en wat mag bij de ander niet meer?

Zonder enige voorbereiding, scholing en begeleiding zal het een enorme uitdaging zijn op een jeugdwedstrijd te fluiten.

VERSCHILLENDE SPELOPVATTINGEN

De moeilijkheden voor de jeugdscheidsrechter begint al met de verschillen in spelopvattingen. Het lijkt soms chaotisch want een ruimtelijke structuur is vaak nog niet te ontdekken. Soms lijkt het er op dat 10 spelertjes als “paartjes” (aanvaller-verdediger) over het veld bewegen en soms zelfs de complete teams.

De zaken die de jeugdscheidsrechter moet waarnemen vinden dus plaats over een groot oppervlak. Veel man-tegen-man situaties (ook zonder bal: vrijlopen, aanbieden) zijn vaak ver weg van de bal. En als beide teams mandekking spelen wordt het waarnemen en verwerking van de waarnemingen door de jeugdscheidsrechter behoorlijk op de proef gesteld. Er is nauwelijks sprake van “normale” spelfases: het spelen van de bal van positie naar positie bij een gestructureerde opbouw en speelveld-overbruggingen lijken in de “chaos” onder te sneeuwen..

Maar jeugdhandbal zou geen jeugdhandbal zijn als het tegenovergestelde ook niet van toepassing is!
In plaats van verdeling van spelers over het hele veld zijn er ook weer momenten waarop de spelers allemaal tegelijk de bal willen veroveren en zich dus als een “kluit” over het veld bewegen. Verdedigen in ruimtedekking helpt dan ook niet meer.
Daar komt nog bij dat de jongste jeugd de specifieke bewegingen, die bij het handbalspel horen, niet beheerst. Dat leidt er toe dat zelfs ervaren jeugdscheidsrechters grote problemen kunnen krijgen met spelhandelingen van kinderen.
Bij het handbal van de senioren is al bekend dat vaak voor loopfouten wordt afgefloten als er sprake is van ritme-verstoringen of dat het “gedachtenbeeld” van de scheidsrechter niet klopt met de theorie en de verwerking van de waarneming.
Bij de jeugd komen dergelijke situaties en bewegingen nog veel vaker voor!

Het spreekt vanzelf dat jeugdscheidsrechters bij het leiden van wedstrijden onderdeel vormen van het leerproces van de jeugd.
Eigen handbal-opvattingen zijn hierbij ondergeschikt.

BALGERICHT VERDEDIGEN

Voor de jeugdscheidsrechters is bij de offensieve speelwijze een ander groot probleem van belang:
balgericht verdedigen wordt zelden beloond!

Het spelidee bij de opleiding van talenten is **niet**:

“In de aanval doelpunten maken en in de verdediging doelpunten te verhinderen.”

Het is **wel**:

“In de aanval doelpunten maken en in de verdediging de bal heroveren!”

Deze actieve doelstellingen (ballen te onderscheppen, ballen weg te tikken) wordt door jeugdscheidsrechters te weinig geaccepteerd en gehonoreerd! Een belangrijke reden hiervoor is, dat de meeste mensen die bij het handbalspel betrokken zijn (dus ook trainers!) sterk georiënteerd zijn op de aanval. Min of meer onbewust kiezen jeugdscheidsrechters in tweekamp-situaties voor de aanvallers. Dat komt onder andere door het feit dat verdedigers misschien nog niet voldoende technisch geschoold zijn om in een tweekamp de bal correcte te heroveren.

Actieve, bal-georiënteerde verdedigingsvormen zetten de aanvaller onder druk: de aanvaller heeft nauwelijks de bal met moeite onder controle gebracht of hij wordt door de verdediger aangevallen.
De 3-secondenregel komt dan in gedrang en de scheidsrechter past deze dan wel heel erg ruim toe of misschien zelfs helemaal niet…
Maar bij de geringste poging van de verdediger in balbezit te komen of een bal te onderscheppen, krijgt de verdediger een vrije worp tegen.
Hierdoor wordt het actieve, op balwinst georiënteerde spel niet beloond, zelfs bestraft!

Balgericht verdedigen

Mangericht verdedigen

Lichaamscontact is toegestaan!

Het komt ook voor (al vanaf de E-jeugd) dat teams die een ruimtedekking toepassen, waarbij spelers de ruimtes steeds kleiner maken, deze kleine ruimtes duidelijk lichaams-georiënteerd verdedigd wordt: klemmen aan de voorzijde, zijwaarts en van achteren.
Deze, van het volwassen-handbal afgekeken, spelopvatting wordt te vaak bestraft met alleen maar vrije worpen. Omdat er bovendien vaak gezegd wordt “bij de jeugd geen 2-minutenstraffen”, komen jeugdscheidsrechters in de problemen.
Tussen een geforceerde wijze van de bal weg te spelen en met een duidelijke opzet het lichaam van de tegenstander aan te vallen liggen veel verdedigende activiteiten die met een “vrije worp” worden bestraft.
Uitgangspunt hierbij is dat, in het kader van het leerproces van de jeugd, de jeugdscheidsrechter bij de E-jeugd zoveel mogelijk corrigeert door fluitsignaal, kort uitlegt en “bestraft” met een vrije worp.
Vervolgens is het een taak van de teamleiding om de speler verder uit te leggen wat wel of niet kan of mag.

Bij de D-jeugd gaan lichaams-gerichte acties in de richting van **progressieve bestraffing**.
Met name de wat beter ontwikkelde spelers/talenten in de D-jeugd gaan in (met name fysieke) acties verder dan de kinderen die zich minder snel ontwikkelen.
Dus **vanaf de D-jeugd in de hoogste poules worden gele kaarten en 2-minutenstraffen wel gebruikt!**
Omdat de rol van de jeugdscheidsrechter hierbij ook verandert, wordt geadviseerd de wedstrijden in de hoogste poules te laten fluiten door scheidsrechters die in hun opleiding hier meer aandacht voor krijgen in b.v. de opleiding tot verenigingsscheidsrechter.
Hierin wordt meer aandacht geschonken aan het zgn. **progressief straffen**.
Ervaring leert dat het progressief straffen bij de jeugd niet altijd goed begrepen wordt.

Progressief straffen bij de E- en de (lagere) D-jeugd betekent:

- Eerst een vrije worp voor niet-balgerichte acties.
- Vervolgens mondeling kenbaar maken dat dergelijke acties niet toegestaan zijn. Voor de coach van het team kan dit al een signaal zijn om de speler te corrigeren.
- Mocht dit niet tot het gewenste resultaat leiden? Dan toon je de gele kaart met nogmaals een mondelinge uitleg (waarbij gerust gezegd kan worden dat een volgende situatie tot een 2-minutenstraf leidt).
- Mocht dit bij de speler niet tot ander gedrag leiden, dan dient er wel degelijk een tijdstraf te volgen!
- Bij de (lagere) D-jeugd is het raadzaam een speler (indien nodig) een tijdstraf te geven als een persoonlijke straf; dit betekent dat de speler wel de straf krijgt maar het team toch compleet blijft (dus het team geen speler minder op het veld)

Het niet toepassen van de tijdstraf bij onveranderd gedrag van de speler, zal de positie van de jeugdscheidsrechter ondermijnen en wat minstens zo belangrijk is: **de speler zal het ongewenste gedrag niet veranderen!**

FLUITEN of "LAAT MAAR GAAN…"

Bij wedstrijden bij de D-jeugd komt het vaak voor dat er of te weinig of te veel wordt gefloten (zie: balgericht verdedigen). Dit kan ook omschreven worden met twee types jeugdscheidsrechters.

1.
De zeer ervaren jeugdscheidsrechter die, op basis van ervaring, echt alle overtredingen ziet en er op toeziet dat alles precies volgens de regels verloopt.
Bovendien mag hij dan graag uitleggen waarom hij gefloten heeft en eventueel zijn handbalopvattingen etaleert ("bij een vrije worp moeten alle verdedigers aan de cirkel staan en de handen omhoog houden…". En de trainer roept dan weer: "Nee hoor, je moet alleen maar op 3 meter afstand van de bal blijven…").
Een fijn verloop van de wedstrijd en spelbeleving bij de kinderen staat helaas bij dergelijke jeugdscheidsrechters op een laag peil.

2.
De jonge onervaren jeugdscheidsrechter: op basis van ongewone spelsituaties komt hij vaak in "beslissings-nood". Gebrek aan ervaring als jeugdscheidsrechter in het algemeen en gebrek aan ervaring in de spelbeleving van kinderen in het bijzonder, leiden tot angst om te beslissen, te fluiten. Als er gefloten wordt is vaak sprake van onduidelijkheid of te laat zijn.
Onervaren jeugdscheidsrechters zouden meer moed moeten hebben om te fluiten, te beslissen!
Als er (te) laat gefloten wordt en de bal moet steeds weer teruggebracht worden naar de juiste plaats voor de vrije worp, weten de kinderen al niet meer wat er fout gegaan is en zullen dus beslissingen niet begrijpen.
De manier van fluiten geeft vaak al aan hoe onzeker de jeugdscheidsrechter is: het "blazen op de fluit" wordt door de kinderen in de vuur van het spel niet gehoord.
De indruk ontstaat dat onervaren jeugdscheidsrechters niet durven te fluiten uit angst dat de kinderen schrikken.
Daarnaast speelt een rol dat de jeugdscheidsrechter wel het eigen fluitsignaal hoort en aanneemt dat de spelers dit dan ook wel horen.

Dus:
Kinderen zijn gebaat bij duidelijke aanwijzingen en "dankbaar" voor duidelijke beslissingen. In tegenstelling tot volwassenen accepteren zij ook veel gemakkelijker, omdat ze erg in het spel opgaan. Terwijl volwassenen eigen fouten graag verdringen en beslissingen van de scheidsrechter bekritiseren.

Een belangrijke rol is wel weggelegd voor de begeleiders. Kinderen accepteren beslissingen van de jeugdscheidsrechter gemakkelijk. Maar als de teamleiding eenzelfde acceptatie niet heeft en zijn of haar ongenoegen op de beslissing van de jeugdscheidsrechter uit, dan dient men te realiseren dat dit een grote invloed kan hebben op het (toekomstige) acceptatie-vermogen van de kinderen!

DE DUIDELIJKE TAAL VAN DE SCHEIDSRECHTER

Een duidelijk fluitsignaal van de scheidsrechter gaat gepaard met een duidelijk teken waarvoor men heeft gefloten: **de gebaren!**
Weinig scheidsrechters gebruiken de gebaren. Dit komt voort uit een soort “schaamte” en daarnaast uit onbekendheid. Maar gebaren hebben een duidelijke functie.
De scheidsrechter moet deze functie gebruiken om zonder te praten duidelijk te kunnen maken wat de overtreding is en bovendien kunnen duidelijke gebaren een belangrijke bijdrage leveren aan een snelle voortzetting van het spel.
Kinderen leren snel! En kinderen leren van gebaren omdat op scholen ook gebruik wordt gemaakt van gebaren om kinderen iets te leren (letters, cijfers). Door het gebruik van gebaren kunnen de scheidsrechters zich veel uitleg en correctie besparen.

ALS…. DAN…. –UITLEG EN DE GEBAREN

Duidelijke uitleg bij kinderen is noodzaak! Maar uiterst belangrijk is daarbij de manier waarop uitleg gegeven word. Kinderen hebben niets aan formele spelregelteksten! Het moet voor hen begrijpelijk zijn.
Daarom is het spelregelboekje “Spelregels in begrijpelijke taal” en HandbalMasterz een uitstekend hulpmiddel.

Bij F- en de E-jeugd zal meer “gesproken” kunnen worden. En dan tevens de gebaren gebruiken is belangrijk om de kinderen in een latere fase niet meer zoveel te hoeven uitleggen.

Voorbeeld:
De scheidsrechter fluit af voor teveel passen. Meestal kijken de kinderen na een fluitsignaal naar de scheidsrechter en dus kan de scheidsrechter hier gebruik van maken. Hij maakt dan het juiste gebaar en verduidelijkt dit met:
“Omdat je meer dan 3 passen met de bal liep, mag de andere partij een vrije worp nemen”.

Een ander voorbeeld:
“Als ik tweemaal fluit en de hand omhoog doe, dan is het een doelpunt. We spelen weer verder in het midden (en dat noemen we beginworp)”.

Doel van dit soort taalgebruik (gebaren gebruiken en praten zijn vormen van taalgebruik) is oorzaak (overtreding, doelpunt) en gevolg (vrije worp, beginworp) te combineren.
Een goede scheidsrechter leert kinderen zo welke beslissing bij welke situatie hoort en welke gebaar daar bij hoort.
Door dit consequent toe te passen zal men merken dat men bij de D-jeugd de mondelinge uitleg steeds minder nodig zal hebben. En in een nog latere fase (C-, B- en zelfs A-jeugd en senioren) zal de speler de duidelijkheid, de gebaren dus, van de scheidsrechter gebruiken ten gunste van het eigen spel (o.a. snelle spelhervattingen!)

TECHNISCHE EN TACTISCHE BASISKENNIS

Om goed te kunnen inspringen op probleemgebieden zal de scheidsrechter door middel van scholing de kennis tot zich moeten nemen. Met name de verschillen in handbalbeleving, technische en tactische verschillen tussen de verschillende leeftijdscategorieën (en zelfs ook nog binnen die categorieën).

Er zijn teveel scheidsrechters, die in de regel senioren fluiten, die het jeugdhandbal niet serieus genoeg nemen. Bij de jeugd is het belang van een goede en gemotiveerde scheidsrechter groot.
Uitspraken als:
"Bij de jeugd mag alles, straks mag niets meer…."
Maar ook andersom:
"Bij de jeugd mag niets en straks mag alles!"
moeten worden voorkomen.

Bij het leiden van jeugdwedstrijden mag een zekere basiskennis van techniek en tactiek van de scheidsrechter beslist niet ontbreken.

- waarnemen van specifieke spelsituaties bij de jeugd (grote ruimtes, offensieve verdediging, weinig standaard patronen)
- het onderkennen van bal-gericht verdedigen en scherp toezien op lichaamsgerichte acties
- gevoel voor het spelverloop ontwikkelen: bij jeugd van wedstrijd tot wedstrijd steeds weer anders
- beslissingen duidelijk kenbaar maken met fluit én gebaar (en evt. mondelinge uitleg)

MANDEKKING IS GEEN CHAOS

Veel trainers, jeugdscheidsrechters (en ook ouders) hebben grote moeite met mandekking in het jeugdhandbal te begrijpen en te accepteren! Want zij herkennen dit niet vanuit het beeld over volwassen handbal
Het idee van volwassenen inzake orde, ruimteverdeling en spelstructuren is niet als zodanig herkenbaar en wordt dus als "chaos" omschreven. Nog veel erger dan mandekking is vervolgens "baldekking". De natuurlijke drang van kinderen om altijd naar de bal te gaan is nadrukkelijk herkenbaar bij de F- en H-jeugd: alle spelers zijn daar waar de bal is.
Maar ook deze "kluit" heeft al een bepaalde structuur: beslissend en regulerend voor zowel de aanvaller als de verdediger is de bal!

Als vervolgens bij de E- en D-jeugd de verdediging in de ruimte speelt, wil dat nog niet zeggen dat de aanval dat ook doet. Voor kinderen van 9 of 10 jaar (E-jeugd) is het erg moeilijk om zich te oriënteren op zoiets abstract als "ruimte".
Concreter en begrijpelijker wordt het voor de verdediger als de bal of de tegenstander ("die kleine blonde" of "die grote") als oriëntatiepunt wordt gebruikt.
De hieruit voortvloeiende spelstructuur kan twee kanten opgaan:
Als de aanvallers de grote ruimtes in breedte en diepte (al op de helft van de tegenstander) goed gebruiken en zich zonder bal ook prima bewegen, dan ontstaat er een dynamisch spel dat over het hele veld verdeeld is.
Extra oplettendheid van de scheidsrechter is dan belangrijk!

het beeld van afwachten in de verdediging

het offensieve beeld...
chaos of structuur?

Aan de ene kant zijn er in deze wedstrijd geen rust- of opbouwfases, aan de andere kant heeft de mandekking continu tweekampen tot gevolg: één-tegen-één, met en zonder bal, vrijlopen, aanbieden, een betere positie veroveren richting bal.

Maar ook het tegenovergestelde kan optreden: de aanvallers gebruiken de ruimtes niet, dus ze blijven spelen als bij de mini's: een "kluitje" om de bal.
De ontbrekende kennis en vaardigheid om zich vrij te lopen of met de bal in vrije ruimtes te gaan, versterken een slechte ruimteverdeling. Een balbezitter die niet kan beslissen, veel aanvallers die er om heen staan en ook de bal willen hebben, plus daarnaast vele verdedigers die er tussen staan en met armbewegingen ook in balbezit willen komen….

Hier moet de scheidsrechter heel **gevoelsmatig beslissen** of er nog verder gespeeld kan worden, of verdedigers geen overtredingen maken of dat misschien de fout bij de aanvaller ligt die niet kan beslissen omdat enig spelinzicht ontbreekt.

HET “GEVECHT” OM DE BAL ZOVEEL MOGELIJK TOESTAAN

Het doel van kinderen om naar de bal te gaan en offensief te verdedigen levert veel tweekampen tegen de balbezitter op. Het feit dat handen “handiger” zijn dan voeten, is balbezit bij handbal aanzienlijk zekerder in vergelijk met voetbal.

Bij handbal is het niet toegestaan de bal uit de handen van de tegenstander te trekken of te slaan. Maar het is wel toegestaan om armen en handen te gebruiken om de bal te blokken en te onderscheppen. Zelfs is het toegestaan (met geopende hand) de bal van de handen van de tegenstander te tikken.

Verdedigingstechnieken en speelwijzen volgens de spelregels moeten bij trainingen aan de basis (E- en D-jeugd) worden geleerd én toegestaan. Anders zullen op latere leeftijd verdedigers op basis van dynamischer spel en betere technieken van aanvallers dit in wedstrijden niet meer onder de knie krijgen.

MOGELIJKHEID VAN ACTIES VERHOGEN

Een belangrijk criterium bij jeugdtrainingen in het hedendaagse handbal moet zijn: “veel acties”!
De vele acties worden door offensieve en balgerichte verdedigingsvormen afgedwongen. Een logisch gevolg hiervan: mogelijkheden voor vele doelkansen.

Kinderen zullen bij veel acties in de wedstrijd fouten maken en dat hoort ook zo: van deze fouten leert men. Hoe meer acties ieder kind in het spel heeft, des te hoger zal ook het aantal gelukte acties zijn!
Een belangrijke rol hierbij speelt de druk om te handelen: in mandekking zullen spelers in het begin fouten maken maar daar staat tegenover dat alleen door ervaringen individueel succes (bal-onderscheppingen, bal wegtikken) ontstaat. Hetzelfde geldt echter ook voor de aanvallers die in de mandekking ook het spel zonder bal moeten ontwikkelen om in balbezit te kunnen komen.

De taak van de jeugdscheidsrechter hierbij is het, door de vele acties, ontwikkelde “speltempo” zo veel mogelijk te “garanderen”. Deze opgave is niet makkelijk door vele opeenvolgende (en soms ook nog tegelijkertijd) fouten die handbal bij kinderen nu eenmaal met zich meebrengt.
Een aaneenschakeling van fouten komt ook bij senioren-handbal voor. Combinaties van loopfouten en de 3-secondenregel in samenhang met verdedigende acties naar de bal en de arm van de balbezitter komen bij de jeugd aanzienlijk vaker voor.

Belangrijk voor de jeugdscheidsrechter hierbij is niet voor alles te fluiten en te willen corrigeren, maar in eerste instantie de “hoofdfout” te ontdekken en hiernaar te handelen….

DE GEBAREN VAN DE JEUGDSCHEIDSRECHTER

Vrije worp

Inworp

Uitworp

Cirkel betreden

Doelpunt

3 meter afstand houden

Loopregel

2x stuiten

Klemmen, vasthouden

Aanvallersfout

Op pols of arm slaan

Waarschuwing (vanaf D-jeugd)